

ARNIKA

Výroční zpráva 2009

Naše motto:

„Vzdálí-li se lidské srdce od přírody, zatvrdí se. Nedostatek úcty k tomu, co roste, co je živé, rychle povede také k nedostatku úcty k lidem.“

*(slova Luthera Stojícího Medvěda
z kmene Lakotů)*

Rok 2009 očima Arniky

Co jsme v Arnice dělali celý dlouhý rok? Bylo toho hodně a o tom nejdůležitějším se dozvíte v dalších kapitolách. Většina z nás se celý rok hodně věnovala prioritní kampani Zachraňme stromy, kterou vede Centrum pro podporu občanů. Stromy mizející z měst, vesnic i z naší krajiny se dotýkají mnoha lidí a kampaň má velký ohlas. Silná podpora veřejnosti pomohla naší práci, ať jsme usilovali o změnu zákona, nebo o změnu v myšlení zastupitelů, úředníků či správců komunikací. Podobně tomu bylo i v další kampani Centra, která usilovala o zastavení nesmyslných změn v územním plánu hlavního města. Stále více lidí také ví, že Arnika znamená lék na nemoci, kterými trpí životní prostředí v místech, která mají rádi. Způsob léčby se liší. Malé bolístky odezní během jednoho či dvou setkání, chronické nemoci léčí aktivní občané společně s poradci Arniky dlouhodobě. Dobře víme, že bez podpory a aktivní spolupráce veřejnosti by naše práce tak účinná nebyla.

Podmáčenými loukami a lužními lesy, močály i bažinami a vším, čím jsou právě tato místa tak moc důležitá pro život a fungování moderní společnosti, se zabývali lidé z programu Ochrana přírody. Že jednou vidět znamená víc, než stokrát slyšet, platí i zde. Zaměřili jsme se na místní politiky a úředníky, na správce toků i na rybáře, studenty a veřejnost. Desítky z nich již tedy vědí, že vrátit potokům a řekám přírodní koryto nebo obnovit mokřad nejsou peníze zbytečně utopené v bahně. Také jsme se zastávali lokalit evropské soustavy Natura 2000. Usilovali jsme o lepší péči o některé z nich a o zákonnou ochranu pro ty, které jsou ohroženy nějakým stavebním záměrem.

Omezit užívání perzistentních organických látek, nebo se užívání těchto neodbouratelných toxinů zcela vyhnout – o to usilovali kolegové v programu Toxické látky a odpady. Výrazně přispěli k přiblížení mezinárodní dohody o omezení rtuti. Když bez ní mohou pracovat továrny v Pákistánu, snad to dokážou i naše chemičky. Tradiční hitparády největších znečišťovatelů jsme letos obohatili i o pochvaly podniků, které investovaly do výrazného snížení emisí škodlivých látek do vzduchu, vody i půdy. Podobné sdělení je i mottem projektu zaměřeného na to, jak můžeme lépe chránit životní prostředí v každodenním životě. Plně jedů je i ostravské ovzduší, tolik, že ničí zdraví dětí i dospělých. Nepřežijí ani spermie městských strážníků. Proto se naším novým tématem stala kampaň za čistější ovzduší pro Ostravsko.

Na prstech jedné ruky lze spočítat dny, kdy se o práci Arniky nemluvílo v rozhlase, televizi, nebo nepsalo v novinách.

„Já to chápu, vy se musíte nějak zviditelňovat, aby se zdálo, že něco děláte“, řekl mi zachmuřený krajský úředník chvilku potom, co z jeho kanceláře odešel Jan Žižka z Trocnova. Ne, to my opravdu nemusíme, smutný pane.

Konečně... posuďte sami.

*Jana Vitnerová,
která Arnice předsedala v druhé polovině roku 2009*

Program Toxické látky a odpady se v r. 2009 opět zapojil do projednávání zásadních dokumentů omezujících používání toxických látek. Na snímku je zástupkyně Arniky Miroslava Jopková při květnovém jednání o Stockholmské úmluvě v Ženevě. *Foto: Hana Kuncová*

Toxické látky a odpady

Program se dlouhodobě zasazuje o omezení nebezpečných látek unikajících do životního prostředí, snížení množství produkovaných odpadů a lepší nakládání s nimi. Prosazujeme takovou podobu zákonů, která bude lépe chránit naše životní prostředí a naše zdraví. Podporujeme právo občanů na informace o toxických látkách v životním prostředí. Soustředíme se na řešení těchto problémů jak v České republice, tak v evropském či globálním kontextu. Jsme významným a aktivním členem mezinárodních sítí nevládních organizací s podobnými cíli a hostíme sekretariáty dvou pracovních skupin Mezinárodní sítě pro eliminaci perzistentních organických látek (IPEN).

Program Toxické látky a odpady v roce 2009

v rámci projektu Chemická bezpečnost občanů Evropy jsme zveřejnili výsledky analýz obalů z PVC, které prokázaly přítomnost bisfenolu A, látky narušující hormonální systém. Na toto téma jsme vydali překlad studie Přátel Země „Slastná nevědomost o bisfenolu A“ s dovětkem o situaci v České republice. Na téma chemických látek v domácnosti jsme zorganizovali několik přednášek.

Vyhlásili jsme fotografickou soutěž na různá témata. Například Hračky bezpečné i nebezpečné, Ekologická domácnost nebo Můj průmyslový soused.

V rámci kampaně Budoucnost bez jedů jsme vyhlásili žebříčky největších znečišťovatelů v jednotlivých krajích za rok 2008 sestavené podle údajů v Integrovaném registru znečišťování. Tyto žebříčky každoročně přispívají k omezování úniků toxických látek a motivují jejich původce k nápravě.

Vydali jsme nesouhlasné stanovisko ke krajskému rozhodnutí o schválení žádosti spalovny komunálních odpadů společnosti Termizo, a. s. v Liberci o zrušení povinnosti čistit popílek z dioxinového filtru od dioxinů. Ministerstvo životního prostředí ČR s našim odvoláním zčásti souhlasilo a rozhodnutí kraje změnilo. Termizo rozhodnutí napadlo soudně. Výsledek soudu zatím není znám.

Upozornili jsme na záměr Spolchemie v Ústí nad Labem odsunout náhradu rtuťové elektrolyzy z roku 2012 na rok 2015 a účastnili se procesu revize tzv. integrovaného povolení, který Krajský úřad Ústeckého kraje skončil počátkem roku 2010 tak, že sice povolil Spolchemii posunout konečné datum vyřazení rtuti z výroby chloru o rok, ale nikoliv o celé tři, jak chemička chtěla. To považujeme za malou výhru.

Podali jsme připomínky k posudku vlivů projektu modernizace spalovny v Pardubicích na životní prostředí. Požádali jsme Ministerstvo životního prostředí ČR, aby na závěr procesu EIA vydalo k projektu nesouhlasné stanovisko, což se počátkem roku 2010 také stalo. Pomohli jsme tak ochránit životní prostředí Pardubic.

V otevřeném dopise hejtmanovi Moravskoslezského kraje Jaroslavu Palasovi jsme vyzývali, aby nedošlo ke změně krajského rozhodnutí o ekologických opatřeních vedoucích k nastavení přísnějších limitů pro největší znečišťovatele. Náměstek hejtmana v odpovědi na otevřený dopis konstatoval, že nemohou ani nebudou zmírňovat podmínky již stanovené v integrovaných povoleních pro jednotlivé průmyslové podniky. K řešení vysoké míry znečišťování ostravského ovzduší jsme se snažili přispět i dalšími akcemi v rámci kampaně Čistější ovzduší pro Ostravsko, například seminářem, na kterém v květnu 2009 došlo k plodné výměně názorů zainteresovaných institucí a odborníků.

Zahájili jsme informační projekt „Zdravá planeta pro zdravé děti“, který se zaměřuje na odpovědnou spotřebu. Například tedy na ekologicky šetrné a zdravotně nezávadné hračky, kompostování bioodpadů, snižování množství odpadů, k přírodě šetrnou turistiku a další témata. Před Vánocemi jsme představili základní tipy, jak při výběru hraček neškodit dětem ani životnímu prostředí.

Podíleli jsme se na podkladech ke studii upozorňující na přítomnost rtuti v rybách zveřejněné Mezinárodní pracovní skupinou Zero Mercury. Nechali jsme zpracovat analýzy přítomnosti rtuti ve vzorcích volně žijících ryb a ryb z prodejní sítě. Tuto akci jsme připravili jako součást širší kampaně nevládních organizací z celého světa, jež měla přimět zástupce vlád, aby v únoru na zasedání Řídícího výboru UNEPU (Programu OSN pro životní prostředí) v Nairobi hlasovali pro to, že vznikne nová globální úmluva, která bude regulovat znečištění životního prostředí rtutí.

Upozornili jsme na nedostatky návrhu na změnu zákona o odpadech, která by ve svém důsledku mohla vést ke kontaminaci prostředí toxickými polychlorovanými bifenylly a v budoucnu mít za následek enormní sumy vydané na dekontaminaci prostředí. Bitvu s tímto poslaneckým návrhem změny v zákoně vycházející vstříc velkým firmám jako například ČEZ jsme prohráli. Změna prošla jak Poslaneckou sněmovnou, tak Senátem Parlamentu ČR.

Vedoucí programu: RNDr. Jindřich Petrlík (1. polovina roku 2009)

Zastupující vedoucí programu: Ing. Miroslava Jopková (2. polovina roku 2009)

Na snímku probíhá první natírání aleje u Žižkova Pole, při kterém bylo nabíleno šedesát stromů. Natěrem se zvýší bezpečnost provozu na silnici a zároveň je možné ochránit stromy před zbytečným kácením. *Foto: Jan Losenický*

Centrum pro podporu občanů

Naším posláním je pomáhat lidem, kteří se chtějí podílet na rozhodování o životním prostředí v místě, kde žijí. Poskytujeme bezplatnou pomoc jednotlivcům, občanským sdružením i obcím. Zaměřujeme se zejména na problematiku zeleně, územní plánování a životní prostředí měst, ochranu vod a vodních toků, toxické látky a odpady. Prosazujeme právo občanů na informace a na účast v rozhodování. Naše služby přesahují klasické právní rady, nabízíme také odbornou pomoc s řešením problémů, pomáháme zakládat nová občanská sdružení a plánovat jejich činnost, závažné kauzy prezentujeme ve sdělovacích prostředcích.

Program Centrum pro podporu občanů v roce 2009

roce 2009 jsme poskytli 1252 bezplatných konzultací. Většina se týkala kácení stromů a územního plánu Prahy. Zabývali jsme se také otázkami ochrany zdraví před toxickými látkami, ochrany přírody, problematikou odpadů či účastí ve správních řízeních. Jednotlivcům, sdružením či obcím se věnovalo 14 poradců z pražské kanceláře i z poboček v Jihlavě, Ostravě, Děčíně a Českých Budějovicích. Od listopadu nabízíme poradenství v oblasti ochrany zeleně také v Olomouckém a Zlínském kraji. Nejčastěji jsme řešili jednorázové konzultace, v pětině případů jsme poskytovali dlouhodobou a systematickou pomoc – při ochraně aleje v Čelákovcích, záchraně přírodní lokality Na Plachtě, sanaci skládky nebezpečných odpadů ve Vyskytné, ochraně biokoridoru v pražské Písnici nebo v kauze zavezení jezera se vzácnými živočichy v Mikulovicích.

Koordinovali jsme podání námitek desítek občanských iniciativ k územnímu plánu Prahy, ke kterým se připojilo více než 17 tisíc Pražanů a sestavili jsme vlastní věcné i systémové námítky.

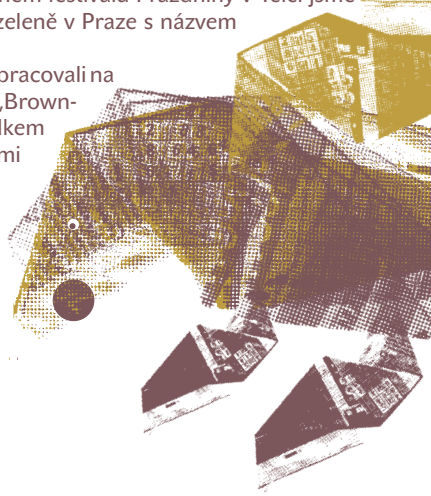
Podali jsme žalobu ke správnímu soudu a stížnost na ministerstvo vnitra, kterou se domáháme, aby zastupitelstvo do budoucna nemohlo občanům zakázat vystupovat na svých zasedáních a změny jednacího řádu, který je v rozporu se zákonem. Pokračovali jsme v získání podpory pro lepší ochranu zeleně v hlavním městě peticí „Praha – město pro život“. V souvislosti s projednáváním územního plánu jsme uspořádali 3 velké happeningy. Zorganizovali jsme 4 veřejné debaty věnované problematice proměny pražských nádraží, budoucnosti Trojmezí a Roztyl a rozšíření skládky v Dáblicích před konáním referenda. Dlouhodobě kritizujeme prosazování výstavby mrakodrapů na Pankráci. V rámci neformální koalice spolupracujeme s dalšími občanskými sdruženími a podstupujeme právní kroky vedoucí k zastavení přípravy stavby mrakodrapů. Stali jsme se členy přípravného výboru pro pořádání referenda na konání olympiády v Praze. V červnu 2009 po získání více než 5 tisíců podpisů pro pořádání referenda se rada hlavního města sama záměru vzdala.

Spolu s dalšími občanskými sdruženími, odborníky a dalšími partnery se nám podařilo přesvědčit poslance, aby věnovali patřičnou pozornost ničení alejí a prosadit tak novou zákona o ochraně přírody a krajiny, která by měla zajistit lepší ochranu alejí. Petici „Zachraňme stromy“ a obdobnou petici iniciativy Naše stromy s podpisy více než 30 tisíců lidí jsme předali poslancům a krajským hejtmanům. Díky iniciativě místních občanů se nám společně podařilo ochránit před kácením například stromořadí v Krupce, stromy na pražském Sřeleckém ostrově, v Čelákovcích nebo v aleji u obce Žižkovo Pole na Vysočině. Ochranný nátěr získala alej u Třeště, Hostomic či alej u obce Žižkovo Pole na Vysočině, u které jsme se zasazovali o vyhlášení památkové ochrany. Podali jsme žalobu proti krajskému rozhodnutí potvrzující povolení k vykácení aleje v Komenského sadech v Ostravě. Výstava „Nenechávejte svůj strom bez dohledu – nebo zmizí!“ představila 12 příběhů úsilí o zachování zeleně v Praze. Výstava s názvem Zachraňme stromy spolu s kvízem „Co víte o stromech?“ navštívila 17 míst České republiky. Během festivalu Prázdniny v Telči jsme uspořádali cyklojízdu alejemi. Vydali jsme studii o úbytích zeleně v Praze s názvem Stav a vývoj zeleně v Praze.

Se studenty nizozemské Univerzity Wageningen jsme spolupracovali na výzkumu přeměny několika pražských nádraží při projektu „Brown-fields v centru Prahy – kritéria udržitelného rozvoje“. Výsledkem práce tří desítek studentů ze 17 zemí je studie s konkrétními doporučeními pro přípravu nového územního plánu.

V roce 2009 jsme se stali členem sítě ekologických poraden STEP, kde se jako partneri podílíme na pilotním projektu „Poradenství – metody, příklady, certifikace“, zaměřeného na zvýšení kvality a efektivity poradenského servisu zajišťovaného nevládními organizacemi v ČR.

Vedoucí Centra: Martin Skalský

Účastníci exkurze k revitalizovaným tokům v Rakousku zkoušejí rybí přechod na vlastní nohy. Foto: Jana Vitnerová

Ochrana přírody

Program Ochrana přírody se zaměřuje především na ochranu druhově nejbohatších ekosystémů střední Evropy – vodních toků a mokřadů. Hledá a prosazuje takové alternativy spravování a využívání vodních toků, které směřují ke sladění požadavků ochrany přírody s protipovodňovou ochranou a s hospodářským využitím vodních toků a krajiny kolem nich. Další důležitou činností programu Ochrana přírody je záchrana mizejících druhů rostlin a živočichů v jejich původních biotopech a zachování přirozené rovnováhy krajiny.

Program Ochrana přírody v roce 2009

tento rok jsme sledovali problematiku staveb plánovaných pro lepší splavnění dolního toku Labe. Upozorňovali jsme na povinnost projektantů těchto staveb dodržet zákony na ochranu přírody. Při práci v Mezinárodní komisi na ochranu Labe (MKOL) klademe důraz na ochranu přirozených částí labského koryta. Zasazujeme se o snižování znečištění řeky a o zlepšování podmínek pro život rostlin i živočichů v celém povodí Labe. Upozorňovali jsem laickou i odbornou veřejnost na možnost připomínkovat důležité dokumenty týkající se povodí Labe – Mezinárodní plán povodí Labe a Akční plán povodňové ochrany v povodí Labe.

V rámci projektu společného s německou nevládní organizací Grüne Liga jsme uspořádali dvě týdenní terénní exkurze ke zdařilým revitalizacím vodních toků. Zjara jsme navštívili revitalizace drobnějších toků v Čechách, na podzim rozsáhlé rekonstrukce povodí řek Isary a Wümme v jižním Bavorsku. Listopadový seminář na téma „Ekosystémové služby přírodě blízké nivy“ přiblížil ekonomické přínosy zdravého nivního ekosystému pro protipovodňovou ochranu, ochranu zdrojů a čištění vody či rybnářství. Revitalizacím vodních toků a ochraně jsme věnovali i jeden diskusní večer.

Arnika, program Ochrana přírody, je zakládajícím členem Koalice nevládních organizací pro Naturu 2000. Ve společném projektu podporujeme zavedení účinné péče o vybrané lokality evropské soustavy Natura 2000. Společně jsme upozornili Evropskou komisi na upřednostňování ekonomických zájmů před odbornými poznatky při vyhlášení lokalit evropské soustavy Natura 2000 v České Republice. Připomínkovali jsme projednávané změny územního plánu dotýkající se evropsky významné lokality Milovice-Mladá. Navrhovaná úprava požadovala posunutí hranic chráněného území a stavbu golfového hřiště. Proti záměru se vyjádřila i místní veřejnost a návrh změny byl zamítnut.

Upozornili jsme na výjimečnost a jedinečnost přírodní lokality v bývalém vojenském výcvikovém prostoru, který získala do svého držení obec Rančívov u Jihlavy. Zastupitelé této obce zvažovali využít tento prostor pro zástavbu a zalesnění. Upozornili jsme na negativní důsledky zásahu do unikátních biotopů. Zprostředkovali jsme dohodu mezi obcí, uživateli pozemků a odborníky na ochranu přírody.

Vedoucí programu:
Ing. Jana Vitnerová

Pobočky Arniky

Arnika České Budějovice

Na podzim, po roční odmlce, obnovila pobočka svoji činnost. Hlavní aktivity se točily okolo projektu „Zdravá planeta pro zdravé děti – průvodce udržitelnou spotřebou a výrobou pro matky a veřejnost“ podpořeného z prostředků SFŽP ČR. Cílem tohoto projektu je přiblížit na konkrétních příkladech z každodenního života téma udržitelné spotřeby a výroby veřejnosti, zejména maminkám s malými dětmi.

V rámci projektu jsme zahájili intenzivní spolupráci s Mateřským centrem Máj v Českých Budějovicích. Máj se zapojil do pilotního projektu udržitelného provozu mateřských center a zahájil práci na auditu, na jehož základě doporučíme opatření vedoucí k šetrnému papírování v provozu kanceláře, ekologicky odpovědnému úklidu, úsporám vody a energie v pro-

storách centra. S Májem jsme se dohodli na uskutečnění série pěti přednášek pro matky a personál centra.

V září jsme se zúčastnili s informačním stánkem Dne bez aut, na kterém jsme představili hlavní kampaň a petici Arniky „Zachraňme stromy“. V říjnu doputovala na Pedagogickou fakultu jihočeské univerzity stejnojmenná výstava, která poučila studenty a návštěvníky dne otevřených dveří této instituce o významu alejí v krajině a o způsobech, jak zabránit kácení těchto stromů.

Zahájili jsme pravidelné publikování v elektronickém měsíčníku Ďáblík článkem, který poskytl čtenářům návod, jak ekologicky uvědomělý spotřebitel nakupuje toaletní papír. Článek byl následován návodem pro rodiče, jak nakupovat kvalitní hračky pro děti.

Podíleli jsme se na přípravě textů pro publikaci Arniky věnující se

Arnika Děčín spolu s CHKO Labské pískovce připravila pro žáky základních škol komponovaný program o stromech „Strom, přítel člověka“. Vedoucí děčínské Arniky Kamil Repoš žákům vysvětluje, jak jsou stromy ve městech v době silného znečištění důležité.

Foto: Jan Šmucar

udržitelné spotřebě, zejména tématům textil a odívání a potravin.

Na konci roku 2009 jsme provedli průzkum po hlavních českobudějovických hypermarktech a drogeriích, který monitoroval možnosti nakupujících upřednostnit toaletní papír z recyklovaného materiálu. Tento výrobek, na který nejsou kladeny vysoké nároky na jeho kvalitu, jsme vybrali jako ideální příklad pro udržitelnou spotřebu.

Vedoucí pobočky:
Bc. Jitka Straková

Arnika Děčín

Naše pobočka má prostorově nejbližší k problematice plánovaných staveb na dolním toku Labe, projektanti těchto staveb byli upozorněni na povinnost dodržet zákony na

ochranu přírody. Informovali jsme laickou i odbornou veřejnost o možnosti připomínkovat Mezinárodní plán povodí Labe a Akční plán povodňové ochrany v povodí Labe.

Nový projekt Zdravá planeta pro zdravé děti jsme zahájili průzkumem, zda je dostatek možností dát přednost ekologické variantě při nákupu toaletního papíru. Sledovali jsme situaci kolem úniků toxických látek továrny Knauf Insulation v Krupce na Teplicku. Zveřejnili jsme své stanovisko k matoucí zprávě o ekologické filozofii firmy.

Koordinovali jsme petiční akce Zachraňme stromy na Děčínsku. Poskytovali jsme poradenské služby místním obyvatelům týkající se životního prostředí a účasti veřejnosti na rozhodování.

Na festivalu Litoměřický Kořen jsme prezentovali kampaň Zachraňme stromy. Po dobu festivalu mohli návštěvníci zavítat k in-

formačnímu stánku Arniky, podepsat petici „Za lepší paragrafy na ochranu zeleně“, zkoušet vědomostní kvíz a shlédnout ostatní materiály Arniky.

V rámci akce „Týden Země...v korunách stromů“ jsme uspořádali přednášku „Co stromy umí aneb jak se žije v krajině se stromy či bez nich“, která přiblížila, co všechno lidem stromy poskytují a jaký význam pro člověka v době silného znečištění životního prostředí mají.

Vedoucí pobočky:
Kamil Repeš

Arnika Jihlava

Také v Jihlavě jsme se hodně zabývali kampaní Zachraňme stromy. V únoru jsme vyzvali všechny kraje, tedy i Kraj Vysočina, k zastavení plošného kácení alejí. Petici Arniky a iniciativy Naše stromy, celkem s 25.000 podpisy, jsme v dubnu předali i zástupcům našeho kraje. Také kauzy, které jsme na Vysočině řešili v rámci poradny, se většinou týkaly kácení stromů. Podporovali jsme snahy občanského sdružení Mezník o zachování lipové aleje podél silnice z Přibyslavi do obce Žižkovo Pole. Na konci roku Krajský úřad rozhodl o vyhlášení stromů v aleji za památné. Stali jsme se prostředníky začínajících jednání mezi zástupci Krajského úřadu, Krajské správy a údržby silnic a orgánů ochrany přírody o koncepci péče o aleje na Vysočině.

Snahou o lepší ochranu stromů se zabývaly v podstatě všechny akce pro veřejnost, které jihlavská pobočka během roku pořádala, ať to byl Den Země, infostánek na festivalu Ozvěny Ekofilmu nebo v rámci Ekostanu během letního festivalu Prázdniny v Telči. Povídání o alejích a jejich významu v krajině bylo i součástí cyklojízdy nazvané Kolmo alejemi. Jízda zpestřila náš program na festivalu Prázdniny v Telči a seznámila cyklisty se zajímavými stromy Telečska a Třeštska. Dva happeningy nazvané „Natírat a chránit“ upozornily na to, že předcházet nehodám je lepší obnovou dopravního značení, než kácením stromů. Bílými nátěry jsme opatřili kmeny v aleji z Třeště do Růžené a část aleje Žižkovo pole. Po dohodě se silničáři se nám v listopadu podařilo založit novou alej podél silnice z Horní Cerekve do Nového Rychnova.

Více než dvanáct let po havárii skládky nebezpečných odpadů v Pozdátkách a po dlouhých letech, kdy jsme poukazovali na velké úniky toxických látek z této skládky, postupuje řešení největší ekologické zátěže Vysočiny dobrým směrem. Rozhodnutím vlády přešla skládka z rukou soukromé italské firmy Logika do majetku státního podniku Diamo. V březnu započaly práce na celkové sanaci skládky.

Také letos jsme sestavili žebříčky největších znečišťovatelů našeho kraje. Již tradičně obsazují první příčky závody Kronospan CR a Kronospan OSB, a to nejen v kraji, ale i v celé republice.

Zprostředkovali jsme dohodu mezi obcí Rančářov u Jihlavy, užitvatelem pozemků a odborníky na ochranu přírody o způsobu využití prostoru jedinečné přírodní lokality v bývalém tankodromu tak, aby byly zachovány podmínky pro další život vzácných korýšů.

Vedoucí pobočky:
Ing. Jana Vitnerová

Arnika Ostrava

Stejně jako v předchozím roce jsme se zabývali ohrožením městské zeleně na různých místech Ostravy a Moravskoslezského kraje. Ve spolupráci s místními sdruženími již několik let usilujeme o zachování parků a alejí v městské památkové zóně Ostrava-Poruba.

Vyjádřili jsme negativní stanovisko k záměru pokácet alej v ulici Kopeckého v ostravské čtvrti Poruba. Podali jsme dvě žaloby na zrušení dvou krajských rozhodnutí, kterými se potvrdila rozhodnutí ostravského magistrátu o vykácení 153 stromů v Ostravě-Porubě.

Odvolali jsme se proti vykácení čtyřřadé aleje v Komenského sadech v Ostravě. Proti kácení čtyřřadé lipové aleje se razantně vyslovili již dříve i občané města, kteří podpořili petici s více než 2 600 podpisy za její zachování. Hejtmánovi Moravskoslezského kraje jsme předali symbolickou sazenici stromu s peticí „Zachraňme stromy“, jejíž požadavky podpořilo více než 18 tisíc lidí. Výstavu Zachraňme stromy čítající 12 panelů o tom, jaký je význam zeleně a jak ji chránit, mohli shlédnout obyvatelé Ostravy v prosinci.

Otevřeným dopisem jsme vyzvali hejtmana Moravskoslezského kraje, aby nepřipustil

zmírnění již zprísněných emisních limitů pro největší znečišťovatele. Na podzim jsme opět zveřejnili žebříčky největších znečišťovatelů – mezi největšími znečišťovateli Moravskoslezského kraje zůstaly podle dat z Integrovaného registru znečišťování podobně jako v minulém roce provozy hutního a chemického průmyslu.

Občany jsme informovali o možnosti seznámit se na stránkách krajského úřadu s novým návrhem aktualizace Programu snižování emisí Moravskoslezského kraje či s projektem Krajského integrovaného centra využívání komunálních odpadů, které by mělo vzniknout v Karviné. K tomuto záměru jsme také v rámci procesu EIA podali připomínky.

V rámci kampaně „Čistější ovzduší pro Ostravsko“ jsme uspořádali pro veřejnost přednášku na téma „Ovzduší a naše zdraví“. Na rizika plynoucí ze znečištění ostravského ovzduší a na možná řešení jsme se zaměřili také v semináři „Ostravské ovzduší – zdravotní rizika?“. Cílem kampaně je zlepšení stavu ovzduší v této lokalitě. V rámci dubnových oslav Dní Země v Ostravě děti kreslily, jak vidí znečištěné ovzduší a jak jej zlepšit. Na stánku Arniky pro ně byly připraveny také různé soutěže. Návštěvníkům obchodního domu IKEA jsme poslední květnový den poskytovali informace, jak vybrat dětské hračky a zařízení dětského pokoje tak, aby minimalizovali riziko toxických látek. V září se zas mohli lidé v rámci akce „Šetřete také energii“ dozvědět, jak mohou pomocí úsporných žárovek šetřit energii, životní prostředí a zároveň i své peníze.

Na podzim jsme vyhlásili fotografickou soutěž „Ostravská clona“, v níž měli soutěžící za úkol zachytit znečištěné ovzduší na Ostravsku. Výsledkem bylo téměř šedesát soutěžních snímků, z nichž byly vybrány tři nejlepší a jejich autoři odměněni cenami.

Ke konci roku jsme pak vydali letáček „Čistější ovzduší pro Ostravsko“, který poskytuje občanům informace o problematice znečištěného ovzduší a také radí, jak ke zlepšení mohou sami přispět. Letáčky jsme zdarma distribuovali prostřednictvím obecních úřadů a také na různých akcích.

Vedoucí pobočky:

Mgr. Vendula Krčmářová

Arnika Praha

V rámci projektu Chemická bezpečnost občanů Evropy jsme připravili fotografickou soutěž na téma Hračky bezpečné a nebezpečné. Jejím cílem bylo povzbudit zájem lidí o to, jaké hračky jsou pro děti bezpečné a jaké jim mohou ublížit.

Koncem května jsme spustili nové internetové stránky Arniky s cílem poskytnout dobře dostupné a potřebné informace o naší činnosti a problematice, které se věnujeme.

Výstavou „Nenechávejte svůj strom bez dohledu – nebo zmizí!“ s podtitulem „Příběhy stromů a parků a lidí, kteří je chrání“ jsme představili 12 příběhů lidského úsilí o zachování zeleně v Praze během uplynulého desetiletí. Součástí výstavy je i kvíz zaměřený na poznávání stromů a jejich funkcí, který již koncem roku získal své první vítěze.

Organizovali jsme letní putování výstavy Zachraňme stromy po kulturních akcích, zavítali jsme na Babí léto Unijazzu v Bohnicích, Trnkobraní ve Vizovicích, hudební festival Open Air Trutnov, Prázdniny v Telči, Mighty Sounds, Boskovice, Rock for People a Litoměřický kořen. Během roku jsme zorganizovali rozsáhlé akce na podporu stromů a alejí, pod peticí „Zachraňme stromy“ jsme shromáždili více než 26 000 podpisů a předali je poslancům i senátorům.

Uspořádali jsme sérii petičních stánků v rámci kampaně „Praha – město pro život“, kde jsme požadovali zachování prostoru pro zeleň a zelené plochy v novém územním plánu, lidé zde mohli připojit svůj podpis k připomínce ke konceptu nového pražského územního plánu.

Den stromů i Den Země jsme oslavili na Toulcově dvoře a prostřednictvím informačního stánku jsme představili kampaň „Praha – město pro život“. Návštěvníci Toulcova dvora mohli podepsat petici, vyplnit kvíz o stromech nebo se dozvědět zajímavosti z oblasti ochrany stromů. Další informační stánky proběhly například v obchodním domě IKEA, během pouličního festivalu Zažít město jinak v rámci Evropského týdne mobility, na NGO Marketu pořádaném Nadací Fórum 2000 v La Fabrice nebo na Ekofestivalu.

Uspořádali jsme 8 besed a přednášek pro veřejnost, které se týkaly například významu

Víkendového tábora Týmu Bořena se zúčastnily téměř tři desítky dobrovolníků, kteří kosením luk a odstraněním náletových dřevin pomohli uchovat podmínky pro život chráněných rostlin. Foto: Katka Hryzáková

a ochrany stromů, bezpečného domova bez toxických látek, souvislostí mezi udržitelnou spotřebou a reklamou aj.

Vedoucí pobočky:
Eva Brožová

Tým Bořena

Tým Bořena je pozemkový spolek Arniky, který pečuje o několik lokalit v západní části Českého Středoohoří. Jedná se o území, která většinou nepoživají zvláštního statusu ochrany přírody, ale rostou na nich vzácné druhy rostlin. Lokality již několik let pravidelně udržujeme a snažíme se tak zachovat přirozené podmínky výskytu těchto rostlin.

Tento rok jsme oslavili třicet let existence Týmu Bořena, jehož cílem je zachování druhové pestrosti krajiny, poznamenané mnohaletou těžbou uhlí, ale i dalšími necitlivými zásahy člověka jako je neúměrná zástavba, vysoušení pozemků či těžba kamene. Pozemkový spolek, nyní součást Programu Ochrana přírody, od roku 1983 přestěhoval ohrožené

druhy rostlin z radovesického údolí u Bíliny, dnešních Dolů Bílina na nová stanoviště, kde se daří osmi z devíti přemístěných ohrožených druhů rostlin. Podařilo se tak zachovat například západní hranici rozšíření vzácného lnu žlutého. Nyní se věnuje především třem lokalitám – tzv. bílým stráním na Kaňkově a pod Lipskou horou a vlhkým loukám pod vrchem Holibka u Razic.

V červnu jsme uspořádali besedu o historii spolku Bořena a květeně bílých strání, podělili jsme se o praktické zkušenosti s ochranou přírody v terénu a informovali o příčinách mizející druhové rozmanitosti Českého středohoří.

Zorganizovali jsme každoroční víkendový tábor a spolu s německými dobrovolníky jsme provedli podzimní údržbu lokalit s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin na tzv. bílých stráních. Dobrovolníkům jsme na výletě po okolí představili podzimně zbarvenou krajinu Českého středohoří a její typickou květenu.

Vedoucí týmu:
Ing. Jana Vítnerová

Publikační činnost Arniky v roce 2009

Katalog výrobků pro šetrné papírování

Tento katalog, jehož cílem je ulehčit práci při vyhledávání ekologicky příznivých výrobků pro provoz kanceláří, je určen školám, úřadům a menším firmám, může ho ale využít každý. V katalogu naleznete přehled výrobků ze sběrového papíru – kancelářský papír, sešity, bloky, obálky atd. Výrobky jsou v katalogu rozděleny podle jednotlivých typů. Katalog obsahuje přehled konkrétních obchodních značek. U všech výrobků je také uveden kontakt na výrobce a to, zda má udělení ekoznačku „Ekologicky šetrný výrobek“. Katalog naleznete na webu na <http://www.odpady.arnika.org/katalog-vyrobu>. Ke stažení je ve formátu pdf.

Příběhy pražských stromů a parků a lidí, kteří je chrání

Nenechávejte svůj strom bez dohledu... nebo zmizí! Publikace shrnuje 12 příběhů, které se odehrály v Praze zhruba v posledním desetiletí. Vyprávějí, jak se lidé z různých částí Prahy snažili ochránit stromy, parky nebo jiné zelené plochy zejména před komerční výstavbou. Někdy se to podařilo, jindy nikoliv, a řada příběhů zatím na své rozuzlení čeká... Tato publikace doplňuje stejnojmennou fotografickou výstavu. Autorem fotografií je Alexandr Hudeček, autorkou textu Zora Kasiková.

Stav a vývoj zeleně v Praze

Mizí na území Prahy zezeň nebo naopak přibývá? Ve veřejně dostupných informačních zdrojích není snadné najít odpověď. Tato brožura shrnuje data publikovaná v ročenkách životního prostředí a dalších dokumentech magistrátu, a vyhodnocuje dotazníkové šetření provedené mezi 22 městskými částmi. Zabývá se také problematikou informování veřejnosti a účasti občanů v rozhodování, a formuluje doporučení pro další nakládání se zelení a její sledování.

Významné stromy středních Čech a Prahy

Barevná mapa v měřítku 1 : 200 000 obsahuje výběr památných stromů i některých dalších významných stromů, které dosud nebyly prohlášeny památnými. Z prostorových důvodů nebylo možné do mapy zanést všechny významné a památné stromy na území Prahy a Středočeského kraje. Mapa obsahuje 666 položek vybraných tak, aby byla zastoupena dle druhu, umístění i významu co nejpestřejší škála památných a významných stromů. Do této mapy můžete nahlédnout i v interaktivní podobě na internetu.

Arnika – celkový rozpočet

Výnosy roku 2009

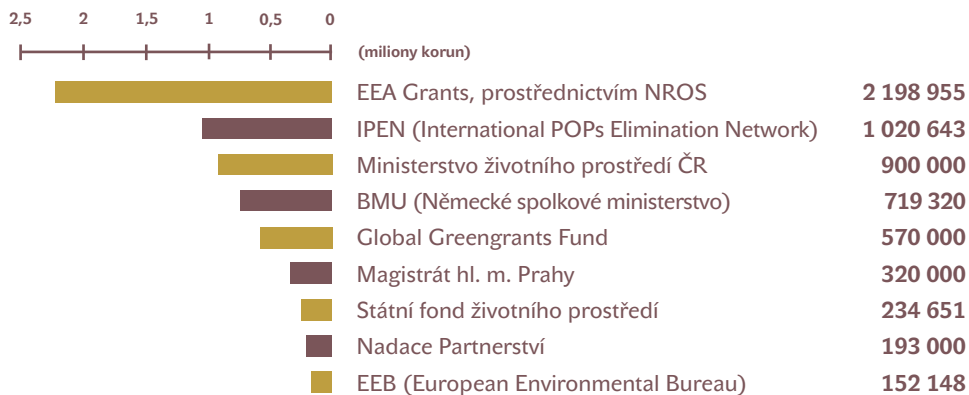
Členské příspěvky a dary jednotlivců	617 546	6,7%
Dary od právnických osob	67 872	0,7%
Dotace ze státních zdrojů	1 491 851	16,3%
Dotace z EU	2 198 955	24,0%
Granty z českých nadací	391 688	4,3%
Granty od zahraničních nadací	2 619 165	28,6%
Úroky bank	12 236	0,1%
Vlastní činnost	672 915	7,3%
Výnosy roku 2010	1 083 111	11,8%
VÝNOSY CELKEM	9 155 439	100,0%

Náklady roku 2009

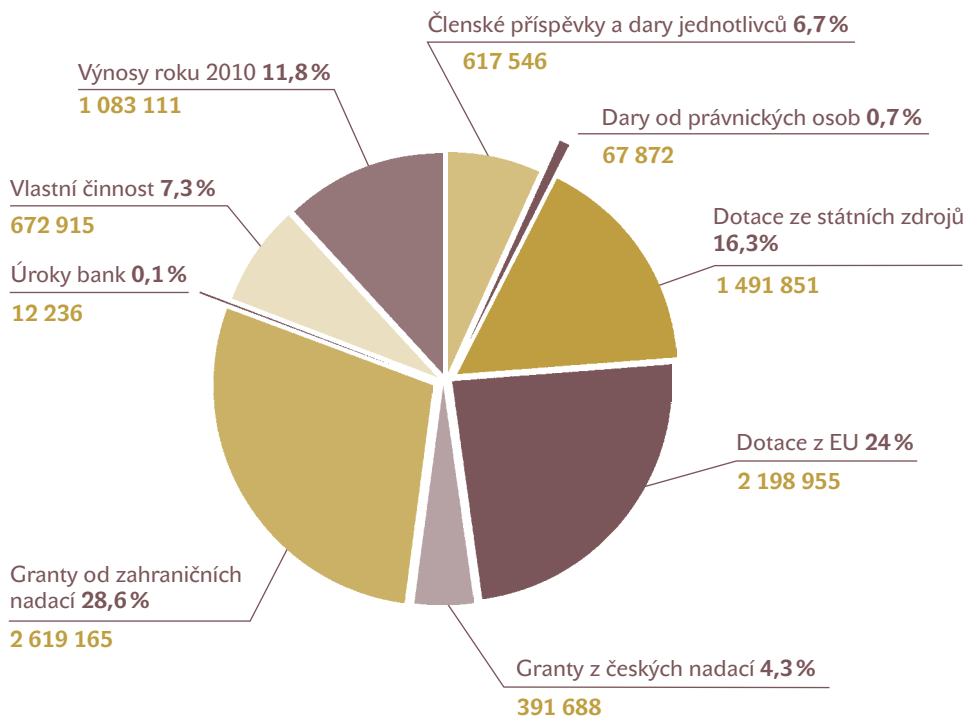
Osobní náklady	4 159 293	44,2%
Konzultační a odborné služby	1 260 641	13,4%
Komunikační náklady	427 005	4,5%
Publikační náklady	308 674	3,3%
Spotřební materiál	457 704	4,9%
Jízdné a přepravné	304 476	3,2%
Nájmy	631 188	6,7%
Per diem a reprezentace	48 311	0,5%
Propagace	201 874	2,1%
Ostatní náklady	1 614 448	17,2%
NÁKLADY CELKEM	9 413 614	100,0%

Hospodářský výsledek -258 175

Přehled největších dárců

Struktura výnosů

Přehled hospodaření jednotlivých subjektů sdružení Arnika

Arnika dle svého statutu zřizuje své organizační jednotky, které mají místní či tematickou působnost. Všechny subjekty se řídí stejným statutem, registrovaným u Ministerstva vnitra pod č.: VS/1-1/48279/01-R dne 16.10.2001 ve znění posledních schválených změn ze dne 6. listopadu 2007.

Arnika – zřizovatel	(IČO: 265 43 281)
Náklady v roce 2009	1 416 769 Kč
Výnosy v roce 2009	1 265 197 Kč
Hospodářský výsledek roku 2009	-151 572 Kč
Arnika – Centrum pro podporu občanů	(IČO: 709 47 261)
Náklady v roce 2009	3 418 985 Kč
Výnosy v roce 2009	3 322 373 Kč
Hospodářský výsledek roku 2009	-96 612 Kč
Arnika – Program Ochrana přírody	(IČO: 709 52 027)
Náklady v roce 2009	1 002 395 Kč
Výnosy v roce 2009	946 771 Kč
Hospodářský výsledek roku 2009	-55 624 Kč
Arnika – Program Toxické látky a odpady	(IČO: 709 47 805)
Náklady v roce 2009	3 575 465 Kč
Výnosy v roce 2009	3 621 097 Kč
Hospodářský výsledek roku 2009	45 632 Kč

Výlet v rámci podzimního soustředění Arníky po okolí Javorového vrchu u Třince. Na pravidelných soustředěních, která probíhají dvakrát do roka, se školíme, hodnotíme společně naši činnost za uplynulé období a plánujeme nové aktivity a kampaně.

Na snímku stojí, sedí či klečí Jana Vitnerová, Mirka Jopková, Jitka Straková, pes Dobruška, Zora Kasiková, Vendula Krčmářová, Vít Vebr, Lukáš Matějka, Linda Klvaňová, Lenka Lukáčková, Jan Šamánek, Kateřina Režná, Kamil Repeš, Jakub Esterka, Anežka Hradilková a Milan Havel.

Děkujeme za pomoc a podporu v roce 2009, vaše Arníka.

Foto: Katka Hryzáková

Poděkování a spolupráce

Arnika se během svého působení stala uznávanou ekologickou organizací. To by nebylo možné bez spolupráce s mnoha českými i zahraničními organizacemi, ale ani bez podpory jednotlivců, kteří jsou ochotni nám věnovat svůj čas a/nebo přispět finančně. Pokládáme si za čest, že můžeme chránit životní prostředí společně a jsme rádi, že naše cíle sdílí tolik dalších lidí. Arnika děkuje především těmto organizacím a jednotlivcům:

Poděkování významným dárcům (nad 150 000 Kč)*:

EEA Grants, prostřednictvím NROS
IPEN (International POPs Elimination Network)
Ministerstvo životního prostředí ČR
BMU (Německé spolkové ministerstvo životního prostředí)
Global Greengrants Fund
Magistrát hl. m. Prahy
Státní fond životního prostředí
Nadace Partnerství
EEB (European Environmental Bureau)

Poděkování ostatním dárcům*:

NSSEV Pavučina
The Greens/EFA in the European Parliament
Evropská komise
Hornbach
Statutární město Jihlava
PROFITERM MORAVA, s. r. o.
Olmex-Kal, s. r. o.
Intertour
Atelier P.H.A., s. r. o.
OKD, a.s.

Poděkování partnerům:

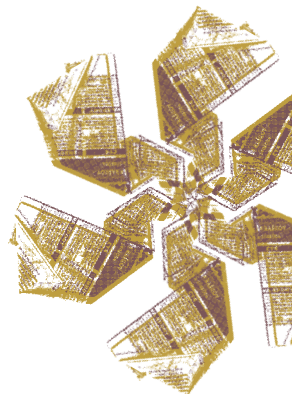
Armenian Women for Health and Healthy Environment
Atelier pro životní prostředí
BUND, Německo
DAPHNE ČR – Institut aplikované ekologie
European Environmental Bureau
Grüne Liga, Německo
International POPs Elimination Network
Kartografie Praha, a. s.
Robin Wood, Německo
STEP
University of Wageningen
Zelený kruh

Poděkování podporovatelům nad 3000 Kč:

Blaha Martin
Černoš Ondřej
Hlavatý Ladislav
Charvátová Jiřina
Jakoubková Hana
Jelínková Marie
Kaňka Pavel

Křivanec Václav
Librová Hana
Mácha Přemysl
Marek Jan
Matějková Eva
Strmiska Čestmír
Volfovi Martin a Eva

* Rozeno dle výše příspěvku

Poděkování podporovatelům nad 1000 Kč:

Balák František × Bartošová Markéta × Bártovi Alena a Jiří × Bayer Tomáš × Bendová Ludmila × Bílý Jaroslav × Bohuslavová Věra × Brabcová Karolína × Bubllová st. Eva × Buček Pavel × Bukovinská Beket × Bystrianský Aleš × Ceková Ludmila × Cigánek Jiří × Cíglерová Eva × Čepková Ivana × Černý Jaroslav × Černý Pavel × Daňková Jitka × Dědková Eva × Doležel Bronislav × Douda Martin × Drápal Marek × Eichler Renata × Fabiánová Barbora × pan Feelnat × Fiktus Miroslav × Fišnarovi Alena a Miroslav × Furstová Jana × Göblová Soňa × Hájek Radko × Hakr Tomáš × Hap Ivo × Hauf Štěpán × Havlíčková Libuše × Havlíčková Eva × Heisigová Marie × Hingar Emil × Hlaváčovi × Hlisenikovsky David × Hodinář Karel × Holý Petr × Horáková Hana × Houfek Josef × Houfová Iveta × Hradilová Lucie × Hrdina Petr × Chmelková Miroslava × Chudoba Lukáš × Janeček Jiří × Jopková Miroslava × Kalčík Josef × Kapitán Jan × Karlík Vlastimil × Keilová Markéta × Kohák Erazim × Koňářík Marek × Kornyeiová Zdeňka × Kotrbáček Jan × Koumar Jan × Kožšíková Jana × Krechlerovi Miroslava a Jindřich × Krejzlík Václav × Krupa Joanna × Kubínová Jarmila × Kučerová Berenika × Kulháňková Iveta × Kulhavý Jiří × Kvasničková Radka × Laichterová Marta × Lukeš Libor × Macková Eva × Mádrová Marta × Macháčková Dagmar × Machatová Jindřiška × Majer Jan × Makovcová Soňa × Málek František × Mansfeld Martin × Maroš Roman × Mazánek Jan × Měšťan Miloš × Miesslererová Eva × Mikešová Marcela × Mikušová Monika × Mlynářčík Dušan × Mollová Eva × Moravec Roman × Morávek Jan × Mourková Jana × Muchová Marie × Najbertová Marie × Najbrt Jiří × Navara David × Nedbálek Jakub × Neuwirth René × Novák Miloš × Novotná Helena × Ottomanský Miroslav × Packa Tomáš × Paul Karel × Pavelka Ondřej × Pelikán Zbyněk × Petrlik Jindřich × Petrlíková Mašková Lenka × Pikalová Daniela × Pivovar Gabriel × Pollaková Silvia × Popelkovi Gabriela a Jaroslav × Přádová Václava × Rada Tomáš × Rak Stanislav × Rataj Jiří × Repes Kamil × Reschke Jakub × Režná Kateřina × Řeháková Olga × Sadilová Jitka × Serranová Tereza × Schubertová Dana × Skalský Martin × Solanský Václav × Sommerová Olga × Španihel Jan Eduard × Spurná Marta × Stárková Alžběta × Starý Martin × Stuchlík Josef × Svatoš Miroslav × Šefrna Vít × Šlapetová Monika × Šmída Ondřej × Šmirák Lubomír × Špička Jiří × Šubrtová Petra × Šulc Miroslav × Tatek Ervín × Tomečková Barbora × Tomek Jaroslav × Trechová Jana × Tuláčková Marie × Turnová Zuzana × Vaňková Vlasta × Váňová Helena × Vebr Vít × Veselá Iva × Vichrová Marcela × Vodička Petr × Vojtř Václav × Vokáč Michal × Volf Luděk × Vyčichlová Alice × Zádřava Lukáš × Zelinger Jaroslav × Zmek Bořivoj × Žáček Roman – Fytospol, v.o.s × Žaloudek Jaroslav

Poděkování významným dobrovolníkům:

Albrechtová Simona × Cajchanová Anna × Fryček Václav × Jinoch Jindřich × Kraus František × Man Matěj × Ottomanský Miroslav × Pelikán Lukáš × Sůvová Kateřina

Poděkování za spolupráci:

Beeler Bjorn × Bush Simon × Costner Pat × DiGangi Joseph × Drhová Zuzana × Dvořáková Tereza × Federico Jennifer × Fessler Elan × Fortuin Karen × Frajtová Anna × Gabrielová Hana × Grulich Jiří × Prof. Ing. Hajšlová Jana, CSc. × Hakr Tomáš × Hudeček Alexandr × Chrástková Diana × Just Tomáš × Karlík Vlastimil × Kobza Ondřej × Kolaříková Kateřina × Kuncová Hana × Losenický Jan × Lymberridi Elena × Mezník, o.s. × Milunič Vlado × Němeček Jakub × Pešoutová Radka × Petrlik Ondřej × Přibyllová Jarmila × Ing. Pulkrabová Jana × Šrám Radim × Tošner Ondřej × Trpák Pavel × Valentová Michaela × van Vliet Bas × Vodičková Lucie × Watson Alan × Weitzel Christiane × Zeeman Grietje

Kontakty

Arnika

IČO: 265 432 81
Eva Brožová
Chlumova 17, 130 00 Praha 3
tel./fax/záznam.: 222 781 471, 608 853 246
arnika@arnika.org
www.arnika.org

Program Toxické látky a odpady

IČO: 709 478 05
RNDr. Jindřich Petrlík
Chlumova 17, 130 00 Praha 3
tel./fax/záznam.: 222 781 471
odpady@arnika.org, toxic@arnika.org
www.toxic.arnika.org

Program Ochrana přírody (a Tým Bořena)

IČO: 703 520 27
Ing. Jana Vítnerová
Chlumova 17, 130 00 Praha 3
tel./fax/záznam.: 222 781 471, 775 315 818
priroda@arnika.org
www.priroda.arnika.org

Centrum pro podporu občanů

IČO: 709 472 61
Martin Skalský
Chlumova 17, 130 00 Praha 3
tel./fax/záznam.: 222 781 471, 775 168 026
cepo@arnika.org
www.obcan.arnika.org

Arnika Děčín

Kamil Repeš
Hudečkova 1, 405 01 Děčín 1
tel./fax: 412 510 650
decin@arnika.org
www.decin.arnika.org

Arnika České Budějovice

Bc. Jitka Straková
Fráni Šrámka 35, 370 04 České Budějovice
tel.: 777 266 386
ceskebudejovice@arnika.org
www.ceskebudejovice.arnika.org

Arnika Jihlava

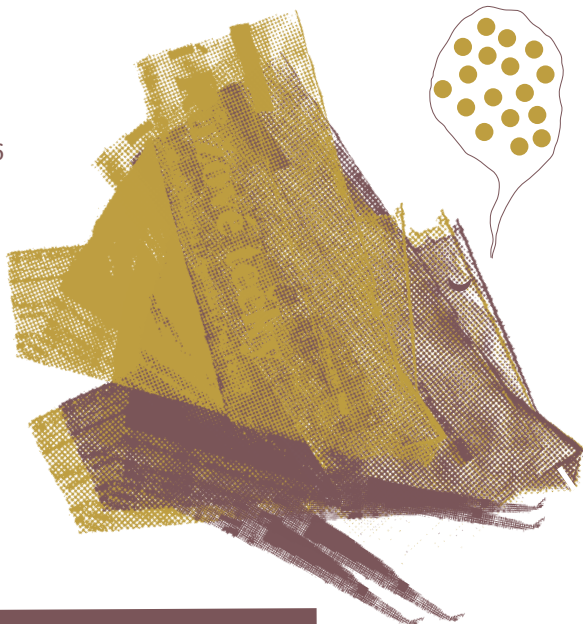
Ing. Jana Vítnerová
Škrétova 5, 586 01 Jihlava
tel.: 775 315 818
jihlava@arnika.org
www.jihlava.arnika.org

Arnika Ostrava

Mgr. Vendula Krčmářová
Jiráskovo náměstí 4, 702 00 Ostrava 1
tel.: 596 244 314, 776 756 352
ostrava@arnika.org
www.ostrava.arnika.org

Arnika Olomouc

– kontaktní místo pro ochranu stromů
Mgr. Vendula Krčmářová
Dolní náměstí 38 (Hauenschildův palác),
v pobočce Hnutí Duha
779 00 Olomouc
telefon: 585 228 584, 776 756 352
ostrava@arnika.org

Číslo účtu pro dary a členské příspěvky: 173 570 941/0300

Sdružení Arnika je českou nevládní ekologickou organizací, která se zabývá ochranou přírody a usiluje o zlepšení stavu životního prostředí. Našimi hlavními tématy jsou ochrana před toxickými látkami, ochrana biodiverzity a vod a také podpora aktivních občanů, kteří chtějí bránit životní prostředí ve svém okolí. Významnou roli v naší činnosti hraje i mezinárodní a příhraniční spolupráce.

www.arnika.org

V květnu 2010 vydala Arnika, o.s.
Chlumova 17, 130 00 Praha 3
tel. 222 781 471
e-mail: arnika@arnika.org

Vysázel, graficky upravil a ilustroval Jakub Němeček.